

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرحهای مزایای بازنشستگی

(لازم الاجرا برای کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ

اول فروردین ۱۳۸۴ یا بعد از آن شروع می شود)

استاندارد حسابداری شماره ۲۷ طرحهای مزایای بازنشستگی

فهرست مندرجات

شماره بند	
۱ - ۴	• دامنه کاربرد
۵ - ۶	• تعاریف
۷ - ۸	• استفاده‌کنندگان و نیازهای اطلاعاتی آنان
۹ - ۱۳	• ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری
۱۴ - ۱۵	• تناوب ارزیابی مبتنی بر اکچوئری
۱۶ - ۲۰	• اندازه‌گیری داراییهای طرح
۱۶ - ۱۷	- سرمایه‌گذارها
۱۸ - ۱۹	- حق بیمه‌های دریافتی
۲۰	- داراییهای ثابت مشهود
۲۱ - ۲۹	• صورتهای مالی طرحهای مزایای بازنشستگی
۳۰	• تاریخ اجرا
۳۱	• مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری
	• پیوست شماره ۱: صورتهای مالی نمونه
	• پیوست شماره ۲: مبانی نتیجه‌گیری

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرحهای مزایای بازنشستگی

این استاندارد باید با توجه به "مقدمه‌ای بر استانداردهای حسابداری" مطالعه و بکار گرفته شود.

دامنه کاربرد

۱. بکارگیری این استاندارد در حسابداری طرحهای مزایای بازنشستگی الزامی است.
۲. کلیه صندوقهایی که متولی اجرای طرحهای مزایای بازنشستگی می‌باشند، از جمله سازمان تأمین اجتماعی، صندوق بازنشستگی کشوری و صندوقهای شرکتها و سازمانها مشمول این استاندارد هستند. طرحهای مزایای بازنشستگی که شخصیت حقوقی جداگانه‌ای ندارند نیز در صورت گزارشگری مستقل، مشمول این استاندارد می‌باشند. الزامات سایر استانداردهای حسابداری در صورتی برای طرحهای مزایای بازنشستگی کاربرد دارد که توسط این استاندارد جایگزین نشده باشد.
۳. این استاندارد با حسابداری طرحهای مزایای بازنشستگی برای تمام اعضا به عنوان یک گروه سر و کار دارد و به گزارش درباره مزایای بازنشستگی هر یک از اعضا نمی‌پردازد.
۴. این استاندارد در مورد طرحهای دیگری از قبیل بیمه بیکاری و خدمات درمانی که توسط برخی سازمانها و صندوقها در کنار طرحهای مزایای بازنشستگی اداره می‌شود، کاربرد ندارد. صندوقهای بازنشستگی که به‌طور همزمان متولی انجام این موارد می‌باشند اطلاعات مرتبط با طرحهای مزبور را بر مبنای الگوی صورتهای مالی مندرج در این استاندارد، در صورتهای مالی صندوق بازنشستگی ترکیب و حسب مورد اطلاعات تفکیکی ارائه می‌کنند.

تعاریف

۵. اصطلاحات ذیل در این استاندارد با معانی مشخص زیر بکار رفته است:
 - طرحهای مزایای بازنشستگی: برنامه‌هایی است که به موجب آن برای اعضا پس از خاتمه خدمت، مزایایی در قالب حقوق بازنشستگی یا مستمری فراهم می‌شود، به شرطی که بتوان این مزایا را قبل از خاتمه خدمت بر اساس شرایط مصوب یا رویه مورد عمل تعیین یا برآورد کرد.

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

- مزایای بازنشستگی: عبارت است از حقوق بازنشستگی و سایر مستمریهایی که به موجب مقررات طرح انتظار می‌رود با توجه به سنوات خدمت گذشته اعضا به آنان پرداخت شود.
- اعضا: شامل کلیه افراد اعم از شاغلین، بازنشستگان و مستمری‌بگیرانی است که از مزایای طرح بازنشستگی بهره‌مند می‌شوند.
- صندوق بازنشستگی: شخصیت حقوقی مستقلی است که تحت عناوینی مانند صندوق، سازمان، مؤسسه و غیره براساس قانون، اساسنامه یا دستورالعمل خاص، در حوزه تأمین مزایای بازنشستگی اعضا، فعالیت می‌کند.
- ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکتوئری: عبارت است از ارزش فعلی پرداختهای مورد انتظار به اعضای طرح بابت سنوات خدمت گذشته آنان که بر مبنای مفروضات اکتوئری محاسبه می‌شود. خالص داراییهای طرح (ارزش ویژه طرح) عبارت است از داراییهای طرح منهای بدهیهای آن غیر از ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکتوئری.

۶. به منظور سنجش توان مالی طرحهایی از قبیل مزایای بازنشستگی و بیمه عمر جهت ایفای تعهدات مربوط به طرحهای مذکور، محاسباتی براساس روشهای آماری، احتمالات و ریاضیات کاربردی و با استفاده از مکانیزم اکتوئری صورت می‌گیرد. اگرچه ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکتوئری تعهد طرح می‌باشد اما به موجب این استاندارد به عنوان بدهی در صورتهای مالی طرح شناسایی نمی‌شود بلکه در زیر ترازنامه و یادداشتهای توضیحی افشا می‌گردد.

استفاده‌کنندگان و نیازهای اطلاعاتی آنان

۷. استفاده‌کنندگان اصلی گزارشهای مالی طرحهای مزایای بازنشستگی شامل اعضا، ارکان طرح، دولت و کارفرمایان می‌باشد. این اشخاص نیاز به اطلاعاتی دارند که اهداف زیر را تأمین کند:
- الف. ارزیابی توان پرداخت تعهدات،
 - ب. ارزیابی عملکرد طرح،
 - ج. تعیین راهبردها و خط مشی‌های طرح، و
 - د. فراهم کردن امکان نظارت عمومی دولت.

۸. اهم نیازهای اطلاعاتی گروههای استفاده‌کننده اصلی به شرح زیر است :
- الف. اعضا: این گروه به اطلاعاتی راجع به امکان تأمین مزایا و چگونگی بکارگیری منابع طرح به‌منظور ایفای تعهدات و نیز بدهیهای بالقوه طرح نیاز دارد. همچنین لازم است برخی اطلاعات اساسی طرح مانند نرخهای حق بیمه و شرایط بازنشستگی به اعضا ارائه شود.
- ب. ارکان طرح: این گروه که شامل هیئت امنا یا شورای عالی یا عناوین مشابه می‌باشد به اطلاعاتی به‌منظور ارزیابی عملکرد طرح، تصمیم‌گیری در مورد سیاستهای کلی طرح و اطمینان از کفایت داراییها برای ایفای تعهدات نیاز دارند.
- ج. دولت: دولت برای ایفای وظایف حاکمیتی و نیز به‌منظور اطمینان از رعایت الزامات قانونی و نظارت بر طرحهای مزایای بازنشستگی به‌لحاظ آثار اجتماعی ناشی از عملکرد آنها به اطلاعاتی درخصوص وضعیت مالی، تعهدات و عملکرد مالی طرحها نیاز دارد.
- د. کارفرمایان (در طرحهای مزایای بازنشستگی اختصاصی): این گروه به اطلاعاتی جهت ارزیابی عملکرد طرح، اطمینان از معقول بودن نرخهای حق بیمه و پیش‌بینی تعهدات آتی خود در قبال طرح نیاز دارند.

ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری

۹. ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری باید براساس پرداختهای مورد انتظار طبق شرایط طرح، باتوجه به سنوات خدمت اعضا تا تاریخ مورد نظر و سطح حقوق و مزایای جاری اعضا محاسبه شود.
۱۰. در طرحهای مزایای بازنشستگی، ایفای تعهدات طرح، به وضعیت مالی طرح، حق بیمه‌های آتی و همچنین کارایی عملیاتی طرح شامل عملکرد سرمایه‌گذاری بستگی دارد.
۱۱. ارزیابی شرایط مالی طرح، بررسی مفروضات و تعیین میزان حق بیمه‌های آتی، نیاز به گزارش اکچوئر واجد صلاحیت حرفه‌ای دارد.

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

۱۲. ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری که براساس حقوق و مزایای جاری است تعهدات مربوط به مزایا را تا تاریخ گزارش اکچوئری افشا می‌کند.

۱۳. برای تعیین ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری، مزایایی منظور می‌شود که باتوجه به احتمال پرداخت (مواردی مانند فوت، از کار افتادگی، انتقال به سایر طرح‌ها، بازنشستگی و ...) انتظار می‌رود به بازنشستگان و مستمری‌بگیران پرداخت شود. ارزش فعلی این مزایا با استفاده از مفروضات مناسب تعیین می‌شود تا ارزش زمانی پول (از طریق تنزیل با نرخ بازدهی مناسب) بین تاریخ تهیه اطلاعات و تاریخ پرداخت مورد انتظار را منعکس کند.

تناوب ارزیابی مبتنی بر اکچوئری

۱۴. ارزیابی مبتنی بر اکچوئری باید حداقل هر سه سال یکبار انجام شود.

۱۵. براساس قوانین و مقررات موجود، معمولاً طرح‌های مزایای بازنشستگی ملزم به انجام ارزیابی مبتنی بر اکچوئری حداقل هر سه سال یکبار هستند. با این وجود به‌منظور تشویق طرح‌های مزایای بازنشستگی به ارائه اطلاعات به‌موقع، ارزیابی مزبور در فواصل زمانی کوتاه‌تر توصیه می‌شود. چنانچه ارزیابی مبتنی بر اکچوئری به تاریخ صورتهای مالی انجام نشده باشد از آخرین ارزیابی انجام شده استفاده و تاریخ آن افشا می‌شود.

اندازه‌گیری داراییهای طرح

سرمایه‌گذارها

۱۶. سرمایه‌گذارهای طرح باید براساس مفاد استانداردهای شماره ۱۵ با عنوان "حسابداری سرمایه‌گذارها"، شماره ۱۸ با عنوان "صورتهای مالی تلفیقی و حسابداری سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری فرعی"، شماره ۱۹ با عنوان "ترکیب واحدهای تجاری"، شماره ۲۰ با عنوان "حسابداری سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری وابسته" و شماره ۲۳ با عنوان "حسابداری مشارکتهای خاص" اندازه‌گیری و گزارش شود.

۱۷. صورتهای مالی تلفیقی طرح باید بر مبنای ساختار پیش بینی شده در این استاندارد برای صورتهای مالی طرح‌های مزایای بازنشستگی تهیه و ارائه شود.

حق بیمه‌های دریافتنی

۱۸. حق بیمه‌های دریافتنی باید به مبلغ قابل دریافت اندازه‌گیری و گزارش شود مشروط به اینکه جریان منافع اقتصادی مرتبط با حق بیمه به درون طرح محتمل باشد.

۱۹. حق بیمه‌های دریافتنی، مبالغی است که در تاریخ گزارشگری طرح از اعضا، کارفرمایان و دولت قابل دریافت می‌باشد. حق بیمه مبتنی بر تعهدات قانونی یا قراردادی است.

داراییهای ثابت مشهود

۲۰. داراییهای ثابت مشهود مورد استفاده برای اداره عملیات طرح، باید به بهای تمام شده یا مبلغ تجدید ارزیابی (به کسر استهلاک انباشته) اندازه‌گیری و گزارش شود.

صورت‌های مالی طرح‌های مزایای بازنشستگی

۲۱. برای تأمین نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان، صورت‌های مالی طرح باید شامل موارد زیر باشد:

الف. ترازنامه،

ب. صورت تغییرات در خالص داراییها،

ج. صورت درآمد و هزینه، و

د. یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی.

۲۲. هدف گزارشگری طرح، ارائه ادواری اطلاعات درباره منابع مالی و فعالیتهای آن است که برای ارزیابی ارتباط بین انباشت منابع و مزایای طرح مفید باشد. این هدف معمولاً با ارائه گزارشی شامل موارد زیر تأمین می‌شود:

الف. توصیف فعالیتهای عمده طی دوره مالی و اثر تغییرات مربوط به مقررات اصلی طرح از قبیل نرخهای حق بیمه و شرایط بازنشستگی،

ب. صورت‌های عملکرد سرمایه‌گذاری و سایر عملیات طرح برای دوره مالی و وضعیت مالی در پایان دوره مالی،

ج. اطلاعات اکچوئری، و

د. توصیف خط مشی‌های سرمایه‌گذاری.

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

۲۳. در یادداشت‌های توضیحی صورتهای مالی باید ارتباط بین ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری و ارزش منصفانه خالص داراییهای طرح (به استثنای داراییهای ثابت مشهود) و خط مشی تأمین مالی مزایای بازنشستگی تبیین شود.

۲۴. باتوجه به ویژگیهای متفاوت انواع سرمایه‌گذاریها، از مبانی زیر برای تعیین ارزش منصفانه آنها استفاده می‌شود:

الف. سرمایه‌گذاری در سهام شرکتهای پذیرفته شده در بورس به ارزش بازار باتوجه به بندهای ۲۶ الی ۲۸ استاندارد حسابداری شماره ۱۵ با عنوان حسابداری سرمایه‌گذاریها.

ب. سرمایه‌گذاری در سهام سایر شرکتهای به مبلغ تجدید ارزیابی باتوجه به بند ۳۴ استاندارد حسابداری شماره ۱۵ با عنوان حسابداری سرمایه‌گذاریها.

ج. سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت (مانند اوراق مشارکت) در صورتی که مدیریت طرح قصد نگهداری این اوراق تا سررسید را داشته باشد به مبلغ دفتری (ارزش اسمی با احتساب هرگونه صرف یا کسر مستهلک نشده) و در غیر این صورت به ارزش بازار. در صورت عدم دسترسی به ارزش بازار، به ارزش فعلی اوراق با توجه به نرخ بازدهی داراییهای مشابه.

د. املاک و سایر اموالی که به قصد سرمایه‌گذاری نگهداری می‌شود به مبلغ تجدید ارزیابی باتوجه به بندهای ۲۹ الی ۴۲ استاندارد حسابداری شماره ۱۱ با عنوان داراییهای ثابت مشهود.

۲۵. ترانزنامه طرح مزایای بازنشستگی باید حداقل حاوی اقلام اصلی زیر باشد:

الف. سرمایه‌گذاریها به تفکیک:

- سرمایه‌گذاری در شرکتهای فرعی،
- سرمایه‌گذاری در شرکتهای وابسته،
- سرمایه‌گذاری در مشارکتهای خاص،
- سرمایه‌گذاری در سایر شرکتهای،
- املاک،
- اوراق مشارکت،

- تسهیلات اعطایی،
 - سپرده‌های بانکی،
 - ب . موجودی نقد،
 - ج . حق بیمه‌های دریافتی،
 - د . سایر حسابها و اسناد دریافتی،
 - ه . داراییهای ثابت مشهود،
 - و . حسابها و اسناد پرداختی،
 - ز . تسهیلات دریافتی،
 - ح . ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان،
 - ط . خالص داراییهای طرح ، و
 - ی . ارزش ویژه طرح .
- ۲۶ . ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری باید زیر ترانزنامه افشا شود.
- ۲۷ . صورت تغییرات در خالص داراییها باید حداقل حاوی اقلام اصلی زیر باشد:
- الف . حق بیمه‌های بازنشستگی،
 - ب . کمکهای بلاعوض،
 - ج . حق بیمه انتقالی از سایر طرحها،
 - د . حقوق و سایر مزایای بازنشستگی اعضا،
 - ه . حق بیمه انتقالی به سایر طرحها،
 - و . هزینه‌های اداره طرح،
 - ز . مازاد (کسری) درآمد نسبت به هزینه.
- ۲۸ . صورت درآمد و هزینه باید حداقل حاوی اقلام اصلی مندرج در بند ۵۸ استاندارد حسابداری شماره ۱ با عنوان ” نحوه ارائه صورتهای مالی “ باشد.
- ۲۹ . در یادداشتهای توضیحی صورتهای مالی علاوه بر الزامات افشای سایر استانداردهای حسابداری مربوط، باید حداقل موارد زیر افشا شود :
- الف . رویه‌ها و مفروضات مورد استفاده برای تعیین ارزش منصفانه سرمایه‌گذاریها،

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

- ب . رویه‌ها و مفروضاتی که در محاسبه ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری بکار رفته است و هرگونه تغییر در رویه‌ها و مفروضات در فاصله بین دو تاریخ انجام اکچوئری،
- ج . تاریخ انجام آخرین ارزیابی مبتنی بر اکچوئری،
- د . اطلاعات مختصر در مورد گروه‌های کارکنان تحت پوشش و کارفرمایان،
- ه . اطلاعات آماری در خصوص تعداد بازنشستگان، مستمری بگیران و اعضای شاغل،
- و . اطلاعات مختصر در مورد طرح‌های بازنشستگی و ارائه اطلاعات کلی در خصوص شرایط هر کدام (نظیر شرایط استحقاق، مبالغ و درصدهای قابل پرداخت)،
- ز . شرح تغییرات طی سال مالی در شرایط پرداخت مزایای بازنشستگی، حق بیمه‌ها، شرایط عضویت طرح و قوانین و مقررات مرتبط با طرح و اینکه تغییرات یاد شده در محاسبات اکچوئری منظور شده است یا خیر،
- ح . خط مشی تأمین منابع و هرگونه تغییر در آن طی سال مالی،
- ط . وضعیت مالیاتی طرح،
- ی . معاملات طرح با واحدهای تجاری تحت کنترل یا تحت نفوذ قابل ملاحظه تمام یا برخی از اعضا، کارفرمایان با نفوذ قابل ملاحظه در طرح، کانونهای بازنشستگی و سازمانها و تشکلهای مرتبط با اعضا و یا طرح،
- ک . سیاستهای سرمایه‌گذاری منابع طرح،
- ل . سرمایه‌گذاری طرح در سهام کارفرمایانی که بر طرح نفوذ قابل ملاحظه دارند، و
- م . جدول جزئیات ارزش منصفانه خالص داراییهای طرح، به استثنای داراییهای ثابت مشهود که به بهای تمام شده یا مبلغ تجدید ارزیابی به کسر استهلاک انباشته منعکس می‌شود و مقایسه آن با ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری و تشریح سیاستهای تأمین مبالغ کسری.

تاریخ اجرا

۳۰ . الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی طرح‌های مزایای بازنشستگی که دوره مالی آنها از تاریخ اول فروردین ۱۳۸۴ یا بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجراست.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی

۳۱ . با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۲۶ با عنوان حسابداری و گزارشگری طرح‌های مزایای بازنشستگی نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۲۷
طرح‌های مزایای بازنشستگی

پیوست شماره ۱
صورت‌های مالی نمونه

این پیوست تنها جنبه تشریحی دارد و بخشی از استاندارد حسابداری را تشکیل نمی‌دهد. هدف این پیوست تشریح کاربرد استاندارد در رابطه با نحوه ارائه صورت‌های مالی اساسی شامل صورت‌های مالی جداگانه و تلفیقی یک طرح مزایای بازنشستگی است. در صورت لزوم و برای دستیابی به ارائه مطلوب اطلاعات در شرایط خاص می‌توان ترتیب ارائه و شرح اقلام اصلی را تغییر داد.

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

پیوست شماره ۱ (۱۵۱امه)

صندوق بازنشستگی نمونه

ترازنامه

در تاریخ ۲۹ اسفندماه ۱۳۰۲

تجدید ارائه شده	یادداشت	۱۳۰۲/۱۲/۲۹	۱۳۰۱/۱۲/۲۹
میلیون ریال		میلیون ریال	میلیون ریال
۱۱۸٫۶۲۱	سرمایه‌گذاری در شرکتهای فرعی	۱۴۳٫۳۶۹	۱۱۸٫۶۲۱
۳۲٫۷۲۵	سرمایه‌گذاری در شرکتهای وابسته	۴۹٫۸۱۴	۳۲٫۷۲۵
۱۳٫۱۶۴	سرمایه‌گذاری در سایر شرکتهای	۱۲٫۲۵۷	۱۳٫۱۶۴
۶۲٫۸۱۷	املاک	۱۰۰٫۳۳۰	۶۲٫۸۱۷
۹٫۳۸۵	اوراق مشارکت	۸٫۵۴۳	۹٫۳۸۵
۴۰٫۲۷۰	تسهیلات اعطایی	۵۲٫۴۵۳	۴۰٫۲۷۰
۱۶۱	سپرده‌های بانکی	۱۶۱	۱۶۱
۳۲٫۰۰۰	سایر سرمایه‌گذاریها	۳۷٫۰۰۰	۳۲٫۰۰۰
۳۰۹٫۱۴۳	جمع سرمایه‌گذاریها	۴۰۳٫۹۲۷	۳۰۹٫۱۴۳
۴٫۹۶۲	موجودی نقد	۷٫۸۰۸	۴٫۹۶۲
۶۴٫۵۰۰	حق بیمه‌های دریافتی	۷۰٫۰۰۰	۶۴٫۵۰۰
۳۹٫۵۲۰	حسابها و اسناد دریافتی	۳۵٫۱۸۲	۳۹٫۵۲۰
۸۱۳	پیش پرداختها	۱٫۲۴۹	۸۱۳
۱۰۹٫۷۹۵	داراییهای ثابت مشهود	۱۱۴٫۲۳۹	۱۰۹٫۷۹۵
۱٫۶۹۲	جمع داراییها	۱٫۵۳۵	۱٫۶۹۲
۴۲۰٫۶۳۰	حسابها و اسناد پرداختی	۵۱۹٫۷۰۱	۴۲۰٫۶۳۰
۵۴٫۱۱۵	تسهیلات دریافتی	۴۹٫۸۸۸	۵۴٫۱۱۵
۶۹٫۶۱۲	ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان	۴۱٫۹۰۵	۶۹٫۶۱۲
۲٫۳۴۶	جمع بدهیها	۲٫۶۰۹	۲٫۳۴۶
۱۲۶٫۰۷۳	خالص داراییهای طرح	۹۴٫۴۰۲	۱۲۶٫۰۷۳
۲۹۴٫۵۵۷	ارزش ویژه طرح	۴۲۵٫۲۹۹	۲۹۴٫۵۵۷
۲۹۴٫۵۵۷	ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری	۴۲۵٫۲۹۹	۲۹۴٫۵۵۷
۳۱۸٫۰۰۰		۴۵۰٫۰۰۰	۳۱۸٫۰۰۰

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

پیوست شماره ۱ (۱۵۱مه)

صندوق بازنشستگی نمونه

صورت تغییرات در خالص داراییها

برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳×۲

تجدید ارائه شده	سال ۱۳×۲	سال ۱۳×۱	یادداشت
	میلیون ریال	میلیون ریال	
	۵۸,۲۰۸	۵۵,۴۹۲	حق بیمه‌های بازنشستگی
	۱۵,۸۷۸	۱۹,۷۰۰	کمک‌های بلاعوض
	۶۳۶	۱,۳۱۵	حق بیمه انتقالی از سایر طرحها
	۹۹,۳۱۸	۸۶,۵۱۴	مازاد درآمد بر هزینه
	۱۷۴,۰۴۰	۱۶۳,۰۲۱	
	(۳۸,۴۰۷)	(۳۷,۲۲۵)	حقوق و سایر مزایای بازنشستگی اعضا
	(۲,۳۱۰)	(۱,۸۵۹)	حق بیمه انتقالی به سایر طرحها
	(۲,۵۸۱)	(۲,۲۷۵)	هزینه‌های اداره طرح
	(۴۳,۲۹۸)	(۴۱,۳۵۹)	
	۱۳۰,۷۴۲	۱۲۱,۶۶۲	افزایش در خالص داراییهای طرح

گردش حساب ارزش ویژه صندوق

سال ۱۳×۲	سال ۱۳×۱	
میلیون ریال	میلیون ریال	
۱۳۰,۷۴۲	۱۲۱,۶۶۲	تغییر در خالص داراییهای طرح طی سال
۲۹۲,۵۵۷	۱۷۲,۸۹۵	ارزش ویژه طرح در ابتدای سال
۲,۰۰۰	-	تعدیلات سنواتی
۲۹۴,۵۵۷	۱۷۲,۸۹۵	ارزش ویژه طرح در ابتدای سال - تعدیل شده
۴۲۵,۲۹۹	۲۹۴,۵۵۷	ارزش ویژه طرح در پایان سال

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

پیوست شماره ۱ (۱۵۱امه)

صندوق بازنشستگی نمونه

صورت درآمد و هزینه

برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳×۲

تجدید ارائه شده	سال ۱۳×۲	سال ۱۳×۱	یادداشت
	میلیون ریال	میلیون ریال	
			درآمد سرمایه‌گذاریها:
	۳۷,۸۰۷	۳۷,۷۳۳	سود سهام
	۵,۶۸۱	۴,۲۹۵	درآمد اجاره
	۱۰,۳۸۲	۸,۵۷۱	سود تسهیلات
	۶۸	۷۳	سود سپرده‌های بانکی و اوراق مشارکت
	۴۷,۷۱۹	۳۶,۱۵۰	سود فروش سهام
	۱۰۱,۶۵۷	۸۶,۸۲۲	
	(۸۳۹)	(۵۲۷)	هزینه مدیریت سرمایه‌گذاریها
	۱۰۰,۸۱۸	۸۶,۲۹۵	خالص درآمدهای عملیاتی
	(۶۰۰)	(۳۰۰)	هزینه‌های مالی
	(۴۰۰)	۶۱۹	خالص درآمدها و هزینه‌های غیرعملیاتی
	۹۹,۸۱۸	۸۶,۶۱۴	مازاد درآمد بر هزینه قبل از مالیات
	(۵۰۰)	(۱۰۰)	مالیات
	۹۹,۳۱۸	۸۶,۵۱۴	مازاد درآمد بر هزینه

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

پیوست شماره ۱ (۱۵۱امه)

صندوق بازنشستگی نمونه

ترازنامه تلفیقی

در تاریخ ۲۹ اسفندماه ۱۳۰۲

تجدید ارائه شده	سال ۱۳۰۲	سال ۱۳۰۱	یادداشت
	میلیون ریال	میلیون ریال	
	۶۵,۵۱۴	۴۳,۱۲۵	سرمایه‌گذاری در شرکتهای وابسته
	۳۳,۴۶۹	۲۷,۵۰۱	سرمایه‌گذاری در سایر شرکتهای
	۱۲۸,۲۷۹	۸۳,۱۱۴	املاک
	۹,۵۴۳	۱۵,۵۳۹	اوراق مشارکت
	۷۷,۵۹۸	۵۶,۷۶۳	تسهیلات اعطایی
	۲,۵۴۷	۳,۷۱۵	سپرده‌های بانکی
	۳۹,۳۵۵	۳۴,۴۲۸	سایر سرمایه‌گذاریها
	۳۵۶,۳۰۵	۲۶۴,۱۸۵	جمع سرمایه‌گذاریها
	۱۷,۸۶۷	۹,۱۹۶	موجودی نقد
	۷۰,۰۰۰	۶۴,۵۰۰	حق بیمه‌های دریافتی
	۹۲,۴۹۷	۸۶,۱۳۲	سایر حسابها و اسناد دریافتی
	۵۷,۶۰۲	۴۵,۶۵۰	موجودی مواد و کالا
	۱۲,۵۵۴	۸,۹۶۸	پیش پرداختها و سفارشات
	۲۵۰,۵۲۰	۲۱۴,۴۴۶	داراییهای ثابت مشهود
	۱۲۷,۱۳۶	۱۰۵,۸۳۱	سرقفلی
	۱۰,۶۷۹	۶,۲۸۵	داراییهای نامشهود
	۹,۷۶۵	۸,۰۶۳	سایر داراییها
	۱۶۳,۰۸۶	۱۳۰,۷۹۱	جمع داراییها
	۷۶۹,۹۱۱	۶۰۹,۴۲۲	حسابها و اسناد پرداختنی
	۱۶۷,۰۶۰	۱۲۷,۶۱۴	پیش دریافتها
	۳۸,۷۲۵	۴۷,۲۹۱	ذخیره مالیات
	۹,۴۷۳	۶,۱۱۹	تسهیلات مالی دریافتی
	۷۱,۳۸۳	۸۳,۸۵۲	ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان
	۳۴,۰۸۱	۲۹,۶۹۷	جمع بدهیها
	۳۲۰,۷۲۲	۲۹۴,۵۷۳	خالص داراییهای طرح
	۴۴۹,۱۸۹	۳۱۴,۸۴۹	ارزش ویژه طرح
	۴۳۱,۹۰۹	۲۹۸,۰۵۶	سهم اقلیت
	۱۷,۲۸۰	۱۶,۷۹۳	
	۴۴۹,۱۸۹	۳۱۴,۸۴۹	
	۴۵۰,۰۰۰	۳۱۸,۰۰۰	

ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

پیوست شماره ۱ (۱۵۱امه)

صندوق بازنشستگی نمونه

صورت تغییرات در خالص داراییها - تلفیقی

برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳×۲

تجدید ارائه شده	سال ۱۳×۲	یادداشت	سال ۱۳×۱
	میلیون ریال		میلیون ریال
	۵۸,۲۰۸	حق بیمه‌های بازنشستگی	۵۵,۴۹۲
	۱۳,۲۳۶	کمک‌های بلاعوض	۱۹,۷۰۰
	۶۳۶	حق بیمه انتقالی از سایر طرح‌ها	۱,۳۱۵
	۱۰۵,۵۵۸	مازاد درآمد بر هزینه	۹۲,۲۷۷
	۱۷۷,۶۳۸		۱۶۸,۷۸۴
	(۳۸,۴۰۷)	حقوق و سایر مزایای بازنشستگی اعضا	(۳۷,۲۲۵)
	(۲,۳۱۰)	حق بیمه انتقالی به سایر طرح‌ها	(۱,۸۵۹)
	(۲,۵۸۱)	هزینه‌های اداره طرح	(۲,۲۷۵)
	(۴۳,۲۹۸)		(۴۱,۳۵۹)
	۱۳۴,۳۴۰	افزایش در خالص داراییهای طرح	۱۲۷,۴۲۵

گردش حساب ارزش ویژه صندوق

سال ۱۳×۲	سال ۱۳×۱	
میلیون ریال	میلیون ریال	
۱۳۴,۳۴۰	۱۲۷,۴۲۵	تغییر در خالص داراییهای طرح طی سال
۳۱۹,۳۴۹	۱۸۸,۱۲۴	ارزش ویژه طرح در ابتدای سال
(۴۵۰۰)	(۷۰۰)	تعدیلات سنواتی
۳۱۴,۸۴۹	۱۸۷,۴۲۴	ارزش ویژه طرح در ابتدای سال - تعدیل شده
۴۴۹,۱۸۹	۳۱۴,۸۴۹	ارزش ویژه طرح در پایان سال

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

پیوست شماره ۱ (۱۵۱امه)

صندوق بازنشستگی نمونه

صورت درآمد و هزینه تلفیقی

برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳×۲

تجدید ارائه شده

سال ۱۳×۱	سال ۱۳×۲		یادداشت
میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	
۳۸۵,۱۱۷	۴۱۲,۱۹۴		فروش خالص و درآمد ارائه خدمات
(۳۳۲,۵۴۹)	(۳۶۱,۱۵۸)		بهای تمام شده کالای فروش رفته و خدمات ارائه شده
۵۲,۵۶۸	۵۱,۰۳۶		سود ناخالص
۶۷,۶۲۹	۸۶,۸۰۴		درآمد حاصل از سرمایه‌گذاریها - عملیاتی
(۳۳,۱۸۱)		(۳۴,۸۳۷)	هزینه‌های فروش، اداری و عمومی
۷۰۰		(۱,۹۵۸)	خالص سایر درآمدها و هزینه‌های عملیاتی
(۳۲,۴۸۱)	(۳۶,۷۹۵)		
۸۷,۷۱۶	۱۰۱,۰۴۵		خالص درآمدهای عملیاتی
(۴,۹۱۵)		(۷,۳۴۰)	هزینه‌های مالی
۱,۸۲۶		۱,۱۲۸	خالص سایر درآمدها و هزینه‌های غیرعملیاتی
(۳,۰۸۹)	(۶,۲۱۲)		مازاد درآمد بر هزینه قبل از احتساب سهم گروه از سود
۸۴,۶۲۷	۹۴,۸۳۳		شرکتهای وابسته
۸,۶۲۲	۱۱,۹۲۵		سهم گروه از سود شرکتهای وابسته
۹۳,۲۴۹	۱۰۶,۷۵۸		مازاد درآمد بر هزینه قبل از مالیات
(۹۷۲)	(۱,۲۰۰)		مالیات
۹۲,۲۷۷	۱۰۵,۵۵۸		مازاد درآمد بر هزینه
۳,۹۰۸	۳,۱۲۵		سهم اقلیت

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

پیوست شماره ۲

مبانی نتیجه‌گیری

پیشینه

۱. پیش از تدوین این استاندارد، صندوقهای متولی طرحهای مزایای بازنشستگی در ایران برای گزارشگری مالی از روشهای متفاوتی استفاده می‌کردند. با توجه به اهمیت طرحهای مزایای بازنشستگی و لزوم شفافیت گزارشگری مالی آنها در شهریورماه ۱۳۸۱ پروژه‌ای با عنوان بررسی ضرورت تدوین استاندارد حسابداری برای طرحهای مزایای بازنشستگی به‌موجب مصوبه کمیته تدوین استانداردهای حسابداری در دستور کار مدیریت تدوین استانداردها قرار گرفت.
۲. پروژه در قالب یک پژوهش برای گروه کارشناسی مدیریت تدوین استانداردها تعریف شد. ابتدا ادبیات و استانداردهای مرتبط در سایر کشورها بررسی و گزارش مطالعات تطبیقی تهیه گردید. سپس صورتهای مالی چند صندوق ایرانی و خارجی مورد بررسی قرار گرفت. برای بررسی مسائل خاص صندوقهای بازنشستگی با برخی از مسئولین صندوقها و متخصصین اکچوئری بحث و تبادل نظر شد. همچنین قوانین و مقررات، اساسنامه‌ها و آیین‌نامه‌های صندوقها مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت و از نتایج حاصل برای تهیه پرسشنامه، به‌منظور نظرخواهی از صندوقها، استفاده شد.
۳. پرسشنامه تهیه شده برای ۱۱ صندوق بازنشستگی ارسال و بر مبنای نتایج حاصل از پرسشنامه و مطالعات انجام شده، گزارش شناخت تهیه گردید. گروه کارشناسی با جمع‌بندی نتایج گزارش شناخت و مطالعه تطبیقی، نظرات خود را در قالب یک گزارش ارائه کرد. این گزارش که بر لزوم تدوین استاندارد حسابداری برای طرحهای مزایای بازنشستگی تأکید داشت در اختیار کمیته تدوین استانداردهای حسابداری قرار گرفت.
۴. پس از تأیید ضرورت تدوین استاندارد طرحهای مزایای بازنشستگی توسط کمیته تدوین استانداردهای حسابداری، گروه کارشناسی پیش‌نویس اولیه استاندارد را تهیه کرد. این پیش‌نویس در جلسات متعدد کمیته تدوین استانداردهای حسابداری بررسی و اصلاحات لازم در آن اعمال گردید.

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

پیوست شماره ۲ (۱۵۱ه)

دلایل تدوین استاندارد حسابداری برای طرح‌های مزایای بازنشستگی

۵. اهم دلایل ضرورت تدوین استاندارد حسابداری طرح‌های مزایای بازنشستگی به شرح زیر است:

- ویژگی‌های فعالیتهای مرتبط با طرح‌های مزایای بازنشستگی،
- استفاده از روش‌های متفاوت حسابداری توسط صندوقها برای معاملات و رویدادهای مشابه،
- استفاده از عناوین و شکل‌های متفاوت صورتهای مالی توسط صندوقها،
- متفاوت بودن میزان افشای اطلاعات در متن صورتهای مالی و یادداشتهای توضیحی در صندوقها،
- عدم افشای اطلاعات کافی در مورد ارزش فعلی تعهدات آتی مزایای بازنشستگی، ارزش منصفانه داراییها و در نتیجه توان ایفای تعهدات.

دامنه کاربرد

۶. کلیه طرح‌های مزایای بازنشستگی، از جمله سازمان تأمین اجتماعی، صندوق بازنشستگی کشوری و سایر طرح‌های مزایای بازنشستگی شرکتها و سازمانها، مشمول این استاندارد می‌باشند. بانی و اداره‌کننده طرح (دولت یا بخشهای عمومی، خصوصی یا تعاونی) عاملی تعیین کننده نمی‌باشد، زیرا فقط ویژگی‌های فعالیت طرحها و نه خصوصیات بانیان و اداره کنندگان آنها بر حسابداری و گزارشگری مالی طرح تأثیر می‌گذارد.

۷. طرح‌های مزایای بازنشستگی معمولاً به دو گروه اصلی زیر طبقه‌بندی می‌شود:

طرح مزایای بازنشستگی با مزایای معین طرحی است که مزایای بازنشستگی براساس ضوابطی تعیین می‌شود که معمولاً مبنای آن حقوق و مزایا و سنوات خدمت اعضا است. در این طرحها ریسک اصلی متوجه طرح و یا حامی آن است.

طرح مزایای بازنشستگی با کمک معین در این طرح، مزایای بازنشستگی با توجه به کم‌های اعطایی به طرح و سود حاصل از سرمایه‌گذاریها، تعیین می‌شود. در این نوع طرح معمولاً

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

پیوست شماره ۲ (۱۵۱مه)

برای کمک‌های مرتبط با هر فرد حساب جداگانه‌ای نگهداری می‌شود و ریسک مرتبط با نوسان بازدهی دارایی‌های طرح متوجه اعضا است.

باتوجه به شرایط کنونی ایران که طرح‌های مزایای بازنشستگی تماماً از نوع مزایای معین است، این استاندارد برای گزارشگری مالی این نوع طرح‌ها تدوین شده است.

صورت‌های مالی طرح‌های مزایای بازنشستگی

۸. باتوجه به مطالعات انجام گرفته و مباحث مطرح شده، کمیته تدوین استانداردهای حسابداری، صورت‌های مالی طرح‌های مزایای بازنشستگی را به شرح زیر تعیین نمود:

الف. ترازنامه،

ب. صورت تغییرات در خالص داراییها،

ج. صورت درآمد و هزینه، و

د. یادداشتهای توضیحی.

۹. وظیفه مباشرت مدیریت در ارتباط با عملکرد مالی را می‌توان به دو بخش مجزا تقسیم کرد. نخست، اداره طرح که از جنبه مالی به نحوه ارتباط هیأت امناء با کارفرمایان، اعضای طرح و سایر کسانی که مستقیماً درگیر می‌باشند، مربوط است. دوم، سرمایه‌گذارها که با خط مشی هیأت امناء در مورد نحوه استفاده از دارایی‌های در دسترس برای پرداخت مزایا، مرتبط است. این دو جنبه (اداره و سرمایه‌گذاری) بهتر است به صورت جداگانه در صورت تغییرات در خالص داراییها و صورت درآمد و هزینه ارائه شود.

۱۰. ارائه صورت جریان وجوه نقد برای طرح‌های مزایای بازنشستگی کاربرد ندارد. زیرا اولاً اهداف تبیین شده برای صورت جریان وجوه نقد در طرحها مصداق ندارد و گزارشهای اکچوئری می‌تواند به تسهیل پیش بینی‌ها کمک کند. ثانیاً صورت جریان وجوه نقد معمولاً منعکس کننده افزایشها و کاهشهای وجوه نقد بر حسب فعالیت‌های مختلف می‌باشد که این

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

پیوست شماره ۲ (۱۵۱مه)

امر به نحو جامع‌تری از طریق صورت تغییرات درخالص داراییها گزارش می‌شود و صورت جریان وجوه نقد عموماً اطلاعات بیشتری به استفاده‌کنندگان صورتهای مالی طرحهای مزایای بازنشستگی ارائه نمی‌کند.

صورتهای مالی تلفیقی

۱۱. باتوجه به اینکه در شرایط حاضر صندوقهای بازنشستگی در ایران بنابه دلایل متفاوت در امر بنگاهداری وارد شده‌اند و عملاً در موارد متعدد بر شرکتهای سرمایه‌پذیر کنترل اعمال می‌کنند لذا صورتهای مالی باید این وضعیت را به‌نحو مناسب نشان دهد. بنابراین باتوجه به مفاهیم مطرح شده در استاندارد حسابداری شماره ۱۸ با عنوان صورتهای مالی تلفیقی و حسابداری سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری فرعی، ضرورت تهیه صورتهای مالی تلفیقی برای طرحهای مزایای بازنشستگی مورد تأیید قرار گرفت.

اندازه‌گیری داراییهای طرحهای مزایای بازنشستگی

۱۲. یکی از نیازهای اصلی استفاده‌کنندگان صورتهای مالی طرحهای مزایای بازنشستگی آگاهی از توان این طرحها برای ایفای تعهدات آتی است. برای ارائه این اطلاعات، ارزش داراییهای طرح باید با ارزش فعلی تعهدات آتی آن مقایسه گردد و مازاد یا کسری آن مشخص شود. چنانچه داراییهای طرح براساس ارقام تاریخی گزارش شود این مقایسه می‌تواند گمراه‌کننده باشد و توان طرح را کمتر از واقعیت منعکس کند. لذا داراییهای طرح که ماهیت سرمایه‌گذاری دارند باید براساس ارزشهای منصفانه اندازه‌گیری شوند. اما مشکل این است که ارزشهای منصفانه قابل اتکا برای تمام سرمایه‌گذارها به‌طور مرتب قابل دسترس نیست و تعیین و انعکاس ارزشهای منصفانه به‌طور ادواری در ترازنامه در شرایط فعلی میسر نمی‌باشد. لذا کمیته تصمیم گرفت که ارزش منصفانه سرمایه‌گذارها در متن ترازنامه منعکس نشود بلکه در یک یادداشت توضیحی به‌صورت مقایسه‌ای با ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری افشا شود.

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

پیوست شماره ۲ (۱۵۱ه)

محاسبه ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری

۱۳. در محاسبات اکچوئری برای مقاصدی غیر از تهیه صورتهای مالی معمولاً ارزش فعلی تعهدات مربوط به اعضای فعلی طرح، اعم از بازنشسته و شاغل، با توجه به حقوق و مزایای بازنشستگی آتی، حق بیمه‌های آتی، جدول مرگ و میر، نرخ بازده سرمایه‌گذاری و دیگر مفروضات تعیین می‌شود. اما برای مقاصد حسابداری انعکاس تعهدات در صورتهای مالی مستلزم وجود شرایط اندازه‌گیری و شناخت بدهیها و سازگاری آن با تعریف بدهی می‌باشد. بدهی، تعهد انتقال منافع اقتصادی توسط واحد تجاری ناشی از معاملات یا سایر رویدادهای گذشته است. تعهدات مزایای بازنشستگی در رابطه با سنوات خدمت آتی اعضا در تاریخ ترازنامه نمی‌تواند بدهی تلقی شود و به همین دلیل تعهدات مزایای بازنشستگی متناسب با سنوات خدمت گذشته اعضا در ذیل ترازنامه و یادداشتهای توضیحی صورتهای مالی گزارش می‌شود.

۱۴. برای محاسبه ارزش فعلی تعهدات مربوط به مزایای بازنشستگی دو رویکرد شامل "حقوق و مزایای جاری" و "حقوق و مزایای پیش بینی شده" وجود دارد.

۱۵. رویکرد حقوق و مزایای جاری مبتنی بر دلایل زیر است:

الف. استفاده از حقوق و مزایای جاری عینیت بیشتری دارد و نیاز به مفروضاتی درخصوص آینده نیست و بنابراین قابلیت اتکای بالاتری دارد.

ب. افزایش مزایای بازنشستگی ناشی از افزایش حقوق و مزایا در صورتی تعهد طرح محسوب می‌شود که افزایش حقوق و مزایا تحقق یافته باشد.

ج. ارزش فعلی مزایای انباشته بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری با استفاده از حقوق و مزایای جاری عمدتاً با مبلغ قابل پرداخت در زمان خاتمه یا توقف فرضی فعالیت طرح ارتباط نزدیک‌تری دارد.

استاندارد حسابداری شماره ۲۷

طرح‌های مزایای بازنشستگی

پیوست شماره ۲ (۱۵۱امه)

۱۶. رویکرد حقوق و مزایای پیش بینی شده مبتنی بر دلایل زیر است :

الف. اطلاعات مالی باید با فرض تداوم فعالیت تهیه شود، حتی اگر بکارگیری مفروضات و برآوردها در تهیه آن ضرورت داشته باشد،

ب. مزایای بازنشستگی معمولاً با توجه به میزان حقوق و مزایای نزدیک به تاریخ پایان خدمت تعیین و پرداخت می‌شود، بنابراین، پیش بینی میزان حقوق و مزایا، حق بیمه‌ها و نرخهای بازده ضرورت دارد، و

ج. در مواردی که تأمین وجوه بر مبنای پیش‌بینی حقوق و مزایا صورت می‌گیرد عدم بکارگیری حقوق و مزایای پیش‌بینی شده، ممکن است منجر به گزارش منابع مالی اضافی در زمانی شود که طرح دارای وجوه مالی اضافی نیست یا منجر به گزارش وجوه مالی کافی در زمانی شود که طرح وجوه مالی کافی در اختیار ندارد.

۱۷. در شرایط اقتصادی فعلی، پیش‌بینی آینده با مشکلات متعددی مواجه است و در چنین شرایطی در اندازه‌گیریها هرچه متغیرهای مربوط به آینده بیشتر باشد قابلیت اتکای آن کمتر خواهد بود. بنابراین کمیته رویکرد حقوق و مزایای جاری را مناسب‌تر تشخیص داد.